

Oponentský posudek diplomové práce.

Autor: Štěpán Eliáš

Téma: Jaroslav Vrchlický a jeho francouzská korespondence na pozadí česko-francouzských kulturních vztahů

Předkládaná diplomová práce se zabývá přijatou francouzskou korespondencí Jaroslava Vrchlického a omezuje se přitom na analýzu dopisů dostupných v LA PNP. Z práce vyplývá, že dopisy, které byly zasílány Vrchlickému, mají povětšinou „pracovní“ charakter, korespondence je tedy nedocenitelnou pomůckou pro vhled do autorské literární dílny. Kapitulu diplomové práce zabývající se korespondencí tedy s uznáním vítám, i když mohla být zpracována pečlivěji a zodpovědět na více otázek. Výsledky autorova bádání však přesto nejsou zanedbatelné a uvažovalo-li by se snad někdy o reedici či kritickém vydání Vrchlického antologií, práce by beze sporu editorovi bohatě posloužila.

Méně ústrojně a téměř nadbytečně se mi ovšem jeví vstupní kapitoly, které jsou rozvláčné a kde je souvislost s hlavním tématem pouze obecná. V prvním případě se jedná navíc o kompilaci Reznikowa (autor k němu sám často odkazuje), v kapitole druhé, zabývající se biografií JV, bylo zase, dle mého soudu příliš souhlasně a jednostranně, použito práce B. Balajky. Chápu motivaci autora zasadit Vrchlického překladatelské dílo do širších souvislostí, nesmí tomu ovšem být poměrně na úkor analýzy samotné korespondence, případně básnickova díla. Práci to škodí. Stejně nepřipadný je i občasný autorův sklon k pokleslému publicistickému stylu (např. s. 83). DP dále měla projít daleko pečlivější korekturou. Navzdory těmto nedostatkům práci doporučuji k obhajobě. K námětům k obhajobě a k debatě viz níže.

poznámky, náměty, otázky:

s. 2 („básnická přesnost“ a Halasův pohřební paján) – toto spojení mi v tomto typu práce nepříjde případné

s. 6 (správa i řízení duchovní – otázka kulturního či literárního kánonu! – viz i výčet básníků (navazuje na osvícenskou tradici), a nikoliv státověda), *risorgimento*, Jungmannovi jde o vymezení pojmu „klasičnosti“ – není tedy překvapivé, že začíná autory italské renesance

s. 7 Jungmannem mohla být německá romantická literatura ceněna vysoko, ale ideje německého romantismu vrůstaly do českého kulturního prostředí pomalu (srov. např. převážně negativní ohlasy na Máchův *Máj*) – nemyslím si rovněž, že by tedy spory s Němci měly *výbradně*

diplomatický charakter (spíš jde v literatuře o odvěký a univerzální spor „starých a moderních“, tradicí a revoltou)

s. 8 Jungmannův kánon: kulturní program lumírovců? Obecné spojitosti tu jsou, ale kde nacházíte oporu pro jejich vzájemnou identifikaci?

s. 9n - nečetné chyby v interpunkci ani častěji se vyskytující nesprávné slovesné vazby a neobratné formulace nevyznačují (hojně se vyskytuje nevhodné užití ukazovacích zájmen ve funkci podmětnej, užití přivlastňovacího zájmena *svůj*); AVŠAK pravopisné a morfologické chyby jako *Naděje dostoupili vrcholu... , tyto pevnosti se nacházeli...* (s. 16), *Češi si vydobili...* (s. 28), *Riegrovi výjimečné osobnosti...* (s. 29), *sportovní a právě kulturní spojenectví dokázaly* (s. 31), *překladatelka Reznikowovi práce* (s. 37), *aktivní užití začali postupně přinášet frankofilské spolky* (s. 41) ad. by se v DP vyskytovat neměly vůbec!

s. 9 – 10: k otázce podílu šlechty na ČNO srov. práce Županiče aj.

oddíl 1. 1 – dobré résumé, ale je to vše převážně kompilace Reznikowa; souvislost s Vrchlického korespondencí je pouze velmi vágní, příliš vzdálená – celá tato kapitola vzhledem k záměru práce nepůsobí příliš ústrojně. Aby měla větší hodnotu, bylo by se třeba více zaměřit na *literární dění* (např. ohlasy na francouzskou literaturu v dobovém tisku), a nikoliv pouze na zprostředkované, obecné historicko-antropologické uvedení. To platí o celém úseku I a částečně i II. Oba dva nejsou založené na *původním* výzkumu.

s. 15 válka roku 1870

s. 18 – dávno vyvrácené klíše o českém kulturním „opozdilectví“ (démon „temna“ – srov. práce A. Sticha a řady jeho žáků); zmiňovaná *jednotnost* Čechů se mi jeví jako nepřilíš pravděpodobná, spíše by se dalo mluvit o *soudržnosti*...

s. 19 proč by poezie měla směřovat *a priori* k větší míře pathosu než próza? Balajkovy vývoody, se kterými však autor souzní, jsou postavené na klíševitém pojmání poezie jako sentimentálního hodokvasu.

s. 29-30: proč byla Jelínkova kniha tolik kritizována? co jí bylo vytýkáno? je škoda, že se o dobové recepci nic nedozvídáme, chybí jakákoliv analýza dobových animozit...

s. 34: důležitost a nezastupitelnost Vrchlického nikdo nepopírá, naopak. I Šalda, který se k Vrchlického dílu v devadesátých letech staví velmi kriticky, jeho velikost – hned po jeho smrti – uznává.

s. 34: Francouzi jsou o své nezastupitelnosti opravdu přesvědčeni, možná i Reznikow – ale je francouzská literatura opravdu tak prestižní? Otázka sociologická a související opět s ustanovením kánonu...

s. 40, s. 47, s. 50: lexikální interference, originální knihy (lépe: v *původním znění*)

s. 42: Shrnutí celého prvního oddílu je kvalitní, avšak závěr je téměř publicisticky a přízemně pokleslý! Co Němcová, Neruda, Čech, Sládek, ale třeba i samotný Palacký?!

s. 50: kritické poznámky k *Lexikonu* by bylo záhodno rozvést! (poznámka č. 183)

s. 55: překlad v poznámce 200 je nutno přepracovat

s. 55: proč by si měl Vrchlický, ó nastojte, při překládání Balzaca odpočinout?; antologie básnických překladů Vrchlického jsou *naučného* charakteru?

s. 56: rezignujeme na studium dobové recepce v Čechách jenom proto, že jsme přesvědčeni o její předpojatosti? – daleko bychom pak opravdu nedošli...

s. 58: co to je „vnější soudržnost rodiny“? *romantické* básně nemusejí nutně zobrazovat svět v těch nejrůžovějších barvách, ani Vrchlický tak nečiní – klíše;

s. 61: co je to modernismus v kontextu *české* literatury devadesátých let?

s. 62: aby měly předestřené informace o podílu překladů z francouzské literatury vůbec nějakou výpovědní platnost, bylo by je třeba podepřít podrobnějším výzkumem (vznikají nové časopisy jako např. *Moderní revue*, nové ediční řady atd.)

s. 63. poznámka 228: pokud nejsou *záznamy jednotné*, bylo by na místě je opravit. Soupis fondu JV v LAPNP je pozdější než publikace A. Pražáka, mohl se tedy mýlit nebo prostě neměl

dostatečné informace; poznámka 229 – pokud je Mistralova korespondence neroztříděná, jak víte, že se v ní nacházejí pouze dva dopisy od Vrchlického – to si protičeří!

s. 67: poučení o významu slova „korespondence“ je nadbytečné;

s. 68-69: poznámky o materiálních podmínkách vzájemné korespondence považují za banální

s. 71: informace o protagonistech lze čerpat i z moderních publikací, nechápu logiku posledního odstavce...

s. 73: preciozitu nelze ztotožňovat s jazykovým manýrismem

s. 79, pozn. č. 294: informace v *Lexikonu české literatury* nejsou vždy zcela spolehlivé či úplné, je třeba hledat v knihovnách, archivech, katalozích (nejenom těch internetových!)... po odpovědi na otázku jste se v tomto případě mohl pít více (platí i jinde).

s. 80, pozn. č. 4: proč? to přece příliš neodpovídá básnickově apolitičnosti...

s. 80, pozn. č. 314: pokud jsou chyby (a v tomto případě jde opravdu o chyby) již v rukopise, je nutno na tuto skutečnost upozornit...

s. 86: psychologizující pasáže kvalitu práce snižují (Cannizzarův obdiv Vrchlickému nebyl nepřijemný.)

s. 87: tvrzení v poznámce č. 358, 360 nutno ověřit (bylo by to přínosnější než obsáhlý úvod)

s. 88: bylo by vhodné doplnit úplný bibliografický odkaz (*Cronace Nova de*), platí i pro s. 98 (Fellerovy přednášky o Rousseauovi) a pozn. č. 398 na s. 99.

s. 90, pozn. č. 372. JV není Jiří Karásek ze Lvovic, který by si téměř fiktivně dopisoval s mystickými přáteli. Jedná se přece jenom hlavně o PRACOVNÍ korespondenci...

s. 93: kdo byl onen M. J. Hilak?

Záviš Šuman

5. ledna 2012 v Praze